

**Банківське законодавство:
поняття, склад та місце в системі законодавства України**

Комзюк В. Л.

аспірант кафедри фінансового права

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

вул. Володимирська, 60, Київ, Україна

orcid.org/0000-0003-4026-8434

komziuk@gmail.com

Ключові слова: *законодавство, банківське законодавство, система законодавства, закони, підзаконні нормативно-правові акти, Національний банк України.*

Проведено аналіз банківського законодавства України, здійснено визначення його поняття, складу, місця у системі законодавства України, розроблено нові теоретичні положення щодо удосконалення банківського законодавства. Здійснено етимологічний аналіз термінів «законодавство», «банківське законодавство» та суміжних. Відзначено, що термін «банківське законодавство» можна трактувати як звужено, так і розширено (вузько та широко). Вказано аргументи на користь широкого підходу до розглядуваного поняття та визначено основні підстави такого підходу. Виявлено, що офіційне визначення терміну «банківське законодавство» у нормативно-правових актах відсутнє та запропоновано авторське визначення вказаного терміна. Проаналізовано склад банківського законодавства як масиву нормативних актів, різноманітних за своєю формою, юридичною силою, сферою дії, та визначено особливості складу банківського законодавства. Відзначено, що основу складу банківського законодавства складають банківські закони та класифіковано їх за значенням для банківського законодавства. Розглянуто підзаконні нормативно-правові акти у банківському законодавстві України, та запропоновано визначення банківського підзаконного нормативно-правового акта. Звернено увагу на певні проблеми віднесення (невіднесення) актів Національного банку України до підзаконних нормативно-правових актів. Підкреслено підхід вчених щодо важливості актів НБУ як підзаконних актів у системі банківського законодавства України. З іншого боку, не варто відносити до підзаконних актів банківського законодавства повідомлення НБУ про облікову ціну банківських металів, про офіційний курс гривні щодо іноземних валют та подібні. Проведено аналіз місця банківського законодавства у системі законодавства України. Зауважено, що хоча до банківського законодавства належать норми однорідних галузей права, норми банківського законодавства у першу чергу є нормами фінансового законодавства, у наступну чергу – адміністративного, цивільного та інших галузей. Зазначено, що вагомою перешкодою для оптимального регулювання банківським законодавством банківських відносин є часте внесення змін й доповнень до законів. Аргументовано, що вагоме значення для подальшого розвитку саме стабільного банківського законодавства в Україні матиме прийняття загальної концепції розвитку банківської системи України, також актуальною продовжує бути проблема вивчення необхідності кодифікації банківського законодавства. Визначено перспективи подальших досліджень у розглядуваній сфері, до яких віднесено детальний аналіз усіх основних актів банківського законодавства України на предмет оцінки їх відповідності Базельським стандартам.

Banking legislation: the concept, composition and place in the system of legislation of Ukraine

Komziuk V. L.

Postgraduate Student at the Department of Financial Law

Taras Shevchenko National University of Kyiv

Volodymyrska str., 60, Kyiv, Ukraine

orcid.org/0000-0003-4026-8434

komziuk@gmail.com

Key words: *legislation, banking legislation, system of legislation, laws, bylaws, National Bank of Ukraine.*

The analysis of the banking legislation of Ukraine is carried out, its concept, structure, place in the system of the legislation of Ukraine is defined, new theoretical provisions concerning improvement of the banking legislation are developed. An etymological analysis of the terms “legislation”, “banking legislation” is carried out. It is noted that the definition “banking legislation” can be interpreted narrowly and expanded (narrow and wide). Arguments in favor of a broad approach to the concept are provided and the main grounds for such an approach are identified. It was identified that there is no official definition of the term “banking legislation” in regulations and the author's definition of this term is proposed. The composition of banking legislation as an array of regulations, different in form, legal force, scope, is analyzed, and the peculiarities of the composition of banking legislation are determined. It is noted that the basis of banking legislation is banking laws; they are classified by importance for banking legislation. The bylaws in the banking legislation of Ukraine are considered, and the definition of the bank bylaw is proposed. Attention is paid to certain problems of assignment (non-assignment) of the decrees of the National Bank of Ukraine to the bylaws. The approach of scientists to the importance of NBU decrees as bylaws in the banking legislation of Ukraine is emphasized. On the other hand, the bylaws of the NBU on the accounting price of bank metals, on the official exchange rate of the hryvnia against foreign currencies and the like should not be included in the bylaws of banking legislation. The analysis of the place of banking legislation in the system of legislation of Ukraine is carried out. It is noted that although the banking legislation includes norms of homogeneous branches of law, the norms of banking legislation are first of all norms of financial legislation, next – administrative, civil and other branches. It is noted that a significant obstacle to the optimal regulation of banking relations by banking legislation is the frequent introduction of amendments to the laws. It is argued that the adoption of a general concept for the development of the banking system of Ukraine will be important for the further development of strong banking legislation in Ukraine, and the problem of studying the need for codification of banking legislation continues to be relevant. Prospects for further research in this area are identified, which include a detailed analysis of all major acts of banking legislation of Ukraine to assess their compliance with Basel standards.

Вступ. За останні кілька років у нашій державі було прийнято низку нормативних актів, які регулюють ті чи інші сторони банківської діяльності. Законодавство, яке становить сучасну правову базу регулювання цієї діяльності, носить поліструктурний характер та включає такі складові частини, як: загальне законодавство, на основі

якого провадиться регулювання і розвиток усіх правових інститутів, у тому числі й банківських; фінансове галузеве законодавство, яке закріплює відповідні однорідні суспільні відносини; законодавство, яке врегульовує безпосередньо банківські відносини; законодавство, яке регулює окремі банківські відносини (адміністративне,

податкове, земельне, цивільне тощо); спеціальне (вузькоспеціальне) банківське законодавство в окремих сферах цієї діяльності.

Отже, норми, які врегульовують банківську діяльність, містяться у багатьох різних за юридичною силою, галузевою належністю нормативно-правових актах, у зв'язку із чим доволі часто виникають окремі правові колізії, у банківському законодавстві України містяться прогалини та інші дефекти права. Тому сьогодні задля забезпечення розбудови банківської діяльності удосконалення правових засад вимагає поняття, склад банківського законодавства, його місце у загальній системі законодавства України.

Перспективи вдосконалення банківського законодавства України, його складу, місця у системі законодавства розглядалися у роботах численних українських та зарубіжних вчених. Різні аспекти правового регулювання банківсько-правового забезпечення вивчали у своїх працях вчені-юристи, а також фахівці із державного управління, економісти та інші фахівці банківської справи, банківського менеджменту. Серед них варто назвати, зокрема, праці таких авторів, як Л.К. Воронова, Д.О. Гетманцев, Н.Е. Златіна, О.С. Майстренко, О.П. Орлюк, Л.В. Панова, П.С. Пацурківський, Н.Г. Шукліна та ін.

Однак вузькоспеціальних досліджень, присвячених проблемам банківського законодавства України та перспективам його удосконалення, зокрема з урахуванням необхідності імплементації Базельських стандартів банківської діяльності до законодавства України, усе ще не достатньо. Більше того, можна зазначити, що банківське законодавство завжди вимагатиме постійного оновлення й удосконалення, що також обґрунтовує актуальність цієї теми дослідження. Тому наразі важливим є аналіз банківського законодавства України.

Метою статті є дослідження поняття, складу банківського законодавства України, його місця у системі всього українського законодавства.

Виклад основного матеріалу дослідження. У літературі наразі є різноманітні думки щодо термінів «законодавство», «система законодавства» та подібних. Практично усі словникові, енциклопедичні, довідкові та інші видання наводять кілька визначень терміна «законодавство».

Так, «Великий тлумачний словник сучасної української мови» вказаний термін тлумачить як «1. Встановлення, видання законів» та «2. Сукупність усіх законів (у 1 знач.), що діють у якій-небудь державі. // Сукупність законів, що належать до окремої ділянки права» [1, с. 397]. Зрозуміло, що вказані загальнотеоретичні визначення не можуть задовольнити наше спеціалізоване дослідження та мають низку недоліків. Зокрема,

«встановлення, видання законів» більше характеризує не законодавство, а законодавчий процес, а «сукупність законів, що належать до окремої ділянки права» розкриває сутність не усього, а галузевого законодавства. Більш прийнятним є визначення законодавства як сукупності усіх законів, які діють у державі.

Ю.С. Шемшученко характеризує термін «законодавство» у «Юридичній енциклопедії» (видання 1999 року) як систему нормативних актів, якими регулюються суспільні відносини [2, с. 499]. На наш погляд, у цьому визначенні наголошується на важливості визначати законодавство саме як «систему» нормативних актів. Також варто додати, що більшість енциклопедичних та подібних видань, як і зазначені, підкреслюють багатозначність терміну.

О.П. Орлюк у глосарії до посібника «Фінансове право» визначає банківське законодавство таким чином: це «система всіх упорядкованих певним чином нормативно-правових актів, що регулюють відносини у сфері банківської діяльності» [3, с. 517]. У вказаному визначенні наголошено на «системі» нормативно-правових актів, а також на необхідності їх упорядкування, на регуляції відносини саме у банківській сфері.

Із визначень останніх років можна навести погляд Л.В. Панової, яка зазначає, що «державна буде цілісна система нормативно-правових актів, що визначається категорією «банківське законодавство» [4, с. 107]. Дослідниця також підкреслює, що ефективність дії вказаних правових норм повинна вимірюватися «за критерієм здатності приводити суспільні відносини до позитивних результатів» [4, с. 107]. Тобто фактично ототожнюється банківське законодавство і система нормативно-правових актів, що визначається цією категорією.

О.С. Майстренко у визначення банківського законодавства підкреслює важливість у його складі норм різних галузей права, а також виділяє як специфічну особливість значну кількість підзаконних нормативних актів та недостатність законів [5, с. 280]. На погляд Н.А. Фукс, норми спеціального банківського законодавства «мають визначати основоположні засади створення та діяльності банків, здійснення банківської діяльності та побудови банківської системи» [6, с. 85]. Дослідниця також відзначає, що в Україні таке законодавство ще повністю не сформовано [6, с. 85]. За останніми поглядами варто погодитись. На наш погляд, для повного формування складу банківського законодавства необхідно від 10 до 15 основних законів, які регулюватимуть основні положення, або прийняття Банківського кодексу чи аналогічного акту.

Що стосується офіційного законодавчого визначення терміна «банківське законодавство»,

то воно у нормативно-правових актах відсутнє. У свій час Конституційний Суд України (далі – КСУ) у Рішенні щодо офіційного тлумачення ч. 3 ст. 21 Кодексу законів про працю України (далі – КЗпП України) у справі про тлумачення терміну «законодавство» від 9 липня 1998 року № 12-рп/98 відзначив, що терміном «законодавство», яке вживається саме у ч. 3 ст. 21 КЗпП України, охоплюються «закони України, чинні міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також постанови Верховної Ради України, укази Президента України, декрети і постанови Кабінету Міністрів України, прийняті в межах їх повноважень та відповідно до Конституції України і законів України» [7].

Із цим Рішенням КСУ погодились не всі вчені і практичні працівники. Відразу суддя КСУ М.Д. Савенко у Окремій думці щодо цього Рішення КСУ відзначив, що під «законодавством» варто розуміти лише сукупність законів, які прийняті законодавчим органом – Верховною Радою України. Проте Окрема думка судді КСУ щодо Рішення КСУ не створює правових наслідків, а лише висловлює або збіжну (у меншості випадків), або протилежну (відмінну) (у більшості випадків) позицію суддів КСУ, тому не може бути джерелом права, оскільки для цього немає юридичних підстав.

У подальшому змінами до ст. 21 КЗпП України термін «законодавство» було виключено. Проте оскільки в Україні наразі немає юридичного механізму визнання нечинними актів Конституційного Суду України, вказане тлумачення КСУ може підлягати врахуванню при визначенні терміну «законодавство», але лише до трудового законодавства, і не може бути застосоване до тлумачення терміну «банківське законодавство».

Отже, термін «банківське законодавство» можна трактувати як звужено, так і розширено (вузько та широко). Такі підходи доволі часто зустрічаються у спеціалізованій юридичній літературі, у тому числі й з банківського права.

Звужений підхід до поняття «банківське законодавство» передбачає, що до його складу варто відносити лише акти на рівні закону: 1) Конституція України; 2) міжнародні договори (інші угоди, акти), згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України; 3) кодекси України, прийняті Верховною Радою України; 4) закони України, прийняті Верховною Радою України; 5) акти, прийняті Верховною Радою України за процедурою прийняття законів, хоча у самому акті може бути не вказано, що це саме «Закон України» – основи законодавства, декларації тощо; 6) Рішення Конституційного Суду України та його сенатів; 7) чинні на сьогодні декрети Кабінету Міністрів України, прийняті у 1992–1993 роках

у межах тимчасового делегування повноважень Уряду України видавати декрети у сфері законодавчого регулювання.

Якщо брати до уваги розширене тлумачення терміна «законодавство», то воно якраз і наведене у Рішенні КСУ № 12-рп/98. Незважаючи на те, що вказане тлумачення КСУ не може бути застосоване до банківського законодавства, ми є прихильниками широкого підходу до розглядуваного поняття. Підставами цього є такі: 1) термін «законодавство» не тотожний терміну «закон» (чи акту однакової юридичної сили), і кожен із цих термінів має своє значення; 2) законів (чи актів з однаковою юридичною силою), які регулюють банківську справу, небагато, і обсяг вони мають недостатній для врегулювання всього масиву банківських відносин; 3) дуже важливими джерелами банківського законодавства є акти НБУ, які не є законами.

Отже, можна навести авторське визначення терміна «банківське законодавство»: це система чинних нормативно-правових актів, які регулюють відносини у сфері банківської діяльності (банківські відносини), і яка складається з Конституції України, міжнародних договорів України у банківській сфері, згода на обов'язковість яких була надана Верховною Радою України, законів України та актів з однаковою юридичною силою, які регулюють окремі сфери банківської діяльності, підзаконних та подібних актів, упорядкованих за їх юридичною силою.

Склад банківського законодавства становить доволі значний масив нормативних актів, які різноманітні за своєю формою, юридичною силою, сферою дії. Згідно із цим склад банківського законодавства України має низку особливостей. Наприклад, О.А. Костюченко виділяє чотири особливості: міжгалузевий характер; значна кількість підзаконних нормативних актів; основний масив актів, представлений відомчими нормативними банківськими актами; проблеми розмежування банківського законодавства з іншими галузями законодавства [8, с. 14–15].

Основу складу банківського законодавства складають банківські закони. На сьогодні правове регулювання діяльності українських банків визначають такі закони України, як «Про банки і банківську діяльність» [9], «Про Національний банк України» [10] та інші.

Визначення терміна «підзаконні нормативно-правові акти» законодавство України (ні банківське, ні інше) не містить, хоча вказаний термін зустрічається у законах України. Тому можна сформулювати таке визначення банківського підзаконного нормативно-правового акта: це нормативний акт-документ, який приймається (видається) компетентним органом, посадовою особою

на основі чинних законів України (актів з однаковою юридичною силою) та відповідно до них та спрямований на конкретизацію і реалізацію законів України у банківській сфері.

Офіційних переліків підзаконних нормативно-правових актів законодавство України також не містить, проте звичайно до них відносять укази (іноді і розпорядження) Президента України, постанови Верховної Ради України, постанови (іноді і розпорядження) Кабінету Міністрів України, акти міністерств, інших центральних органів виконавчої влади та інші.

У контексті нашого дослідження уявляється важливим віднесення (або невіднесення) до підзаконних нормативно-правових актів актів Національного банку України (далі – НБУ). Так, О.О. Драчевська звертає увагу на положення, інструкції, інші акти, які затверджуються Постановами Правління НБУ, що саме ці акти детально роз'яснюють сутність законів у банківській сфері [11, с. 83]. О.В. Михайлов та Т.В. Коваленко відносять акти НБУ до підзаконних актів та зазначають, що особливістю банківських відносин є саме значна роль цих актів, зокрема, постанов НБУ, що надає підстави говорити про наявність у НБУ нормотворчих повноважень [12, с. 49]. Отже, багато із дослідників підкреслюють важливість актів НБУ як підзаконних актів у системі банківського законодавства України.

На наш погляд, акти НБУ відносяться до банківських підзаконних нормативно-правових актів, і, відповідно, до складу банківського законодавства, проте не всі, які видаються НБУ. Зокрема, однозначно варто віднести до постанови Правління НБУ, оскільки вони регулюють дуже важливі сфери банківської діяльності. Так, у контексті нашої роботи можемо зазначити, що важливим є норма п. 24 Положення про здійснення банками фінансового моніторингу, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 19 травня 2020 року № 65, яка визначає регуляцію внутрішніх документів банку з питань ПВК/ФТ (запобігання та протидія легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення), які розробляються банком із урахуванням у тому числі й вимог Базельського комітету з банківського нагляду [13]. З іншого боку, не варто відносити до підзаконних актів банківського законодавства повідомлення НБУ про облікову ціну банківських металів, про офіційний курс гривні щодо іноземних валют та подібні.

Вважаємо цінним для розуміння складу банківського законодавства науковий доробок Н.Е. Златіної, котра запропоновано «ієрархічну структуру системи банківського законодавства, яка передба-

чає державне регулювання банківської системи – зовнішнє та внутрішнє, а також локальне регулювання» [14, с. 44].

Аналізуючи місце в системі законодавства України, варто навести погляд таких вчених, як Д.О. Гетманцев та Н.Г. Шукліна, що банківське законодавство за змістом є «комплексним міжгалузевим правовим явищем, яке складається з приписів приватно-правового і публічно-правового характеру, об'єднаних таким предметом правового регулювання, як суспільні відносини, що складаються в сфері банківської діяльності й функціонування банківської системи» [15, с. 17]. Це досить розширене визначення розглядуваного терміна, з яким у більшості його компонентів можна погодитись, проте, на наш погляд, банківське законодавство не можна вважати «комплексним міжгалузевим правовим явищем», оскільки банківське право – це підгалузь фінансового права.

Із збіжних визначень можна навести погляд В.Г. Савенкової, висловлений у дисертації: дослідниця вбачає, що банківське законодавство «складається з правових форм, до яких належать правові норми різних галузей права, що не є однорідними, – це, в першу чергу, норми фінансового, адміністративного і цивільного права» [16, с. 42]. Щодо цього варто зауважити, що хоча до банківського законодавства дійсно належать норми однорідних галузей права, норми банківського законодавства – у першу чергу норми фінансового законодавства, а лише в наступну чергу – адміністративного, цивільного та інших галузей.

Наостанок зазначимо, що доволі вагомою перешкодою для оптимального регулювання банківським законодавством банківських відносин є дуже часте внесення змін й доповнень до законів, іноді відразу після прийняття законів. Хоча це говорить про реагування законодавця на зміни у банківських відносинах, подібні часті зміни та доповнення, звісно, не сприяють стабільності банківського законодавства. Зокрема, лише у червні 2021 року тричі вносились зміни у Закон України «Про банки і банківську діяльність». Тому вагоме значення для подальшого розвитку саме стабільного банківського законодавства в Україні матиме прийняття загальної концепції розвитку банківської системи України, яка повинна містити основні шляхи, напрями, методи розвитку, очікувані результати удосконалення банківського законодавства України.

Висновки. Отже, потрібно розрізнати вузьке та широке розуміння терміну «банківське законодавство». Системний аналіз показує, що більш оптимальним є застосування широкого підходу до поняття «банківське законодавство». Основу складу банківського законодавства складають банківські закони. Банківські підзаконні

нормативно-правові акти – це нормативні акти-документи, які приймаються (видаються) компетентним органом, посадовою особою на основі чинних законів України (актів з однаковою юридичною силою) та відповідно до них та спрямовані на конкретизацію і реалізацію законів України у банківській сфері. Крім релевантних указів Президента України, постанов Верховної Ради України, постанов Кабінету Міністрів України, актів міністерств, інших центральних

органів виконавчої влади, основний масив підзаконних нормативно-правових актів банківського законодавства складають постанови Правління НБУ, оскільки вони найдетальніше регулюють усі важливі сфери банківської діяльності. Перспективними напрямками подальших досліджень у розглядуваній сфері вважаємо детальний аналіз усіх основних актів банківського законодавства України на предмет оцінки їхньої відповідності Базельським стандартам.

Література

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / укл. та гол. ред. В.Т. Бусел. Київ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
2. Шемшученко Ю.С. Законодавство. *Юридична енциклопедія* : В 6-ти тт. / редкол. : Ю.С. Шемшученко (голова) та ін. Київ : Українська енциклопедія, 1999. Т. 2. С. 499.
3. Орлюк О.П. Фінансове право : навчальний посібник. Київ : Юрінком Інтер, 2003. 528 с.
4. Панова Л.В. Банківські правовідносини : приватно-правовий і публічно-правовий аспект. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція*. 2020. № 46. С. 107.
5. Майстренко О.С. Законодавчо-нормативне регулювання питань фінансової стабільності банківської системи. *Травневі правові читання* : Матеріали I Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Черкаси, 7 травня 2020 р.) / ред. колегія : В. Гвоздь та ін. Черкаси : ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2020. С. 279–280.
6. Фукс Н.А. Банківська система України : правові аспекти становлення та розвитку в сучасних умовах. *Правове регулювання економіки*. 2015. № 15. С. 72–87.
7. Рішення Конституційного Суду України у справі про тлумачення терміну «законодавство» від 9 липня 1998 року № 12-рп/98. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v012p710-98#Text> (дата звернення: 21.10.2021).
8. Костюченко О.А. Банківське право : підручник. 3-є вид. Київ : А.С.К., 2003. 928 с.
9. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7 грудня 2000 року № 2121-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (дата звернення: 21.10.2021).
10. Про Національний банк України : Закон України від 20 травня 1999 року № 679-XIV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text> (дата звернення: 21.10.2021).
11. Драчевська О.О. Адміністративно-правове регулювання банківської системи в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2021. 196 с.
12. Михайлов О.В., Коваленко Т.В. Щодо загальних ознак джерел банківського права. *Актуальні питання розвитку правової держави в умовах сучасного становлення громадянського суспільства в Україні* : Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 26–27 червня 2020 р.). Харків : ГО «Асоціація аспірантів-юристів», 2020. С. 46–50.
13. Про затвердження Положення про здійснення банками фінансового моніторингу : Постанова Правління Національного Банку України від 19 травня 2020 року № 65. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0065500-20#Text> (дата звернення: 21.10.2021).
14. Златіна Н. Система банківського законодавства. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка : Юридичні науки*. 2016. № 1(102). С. 44–47.
15. Гетманцев Д.О., Шукліна Н.Г. Банківське право України : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 344 с.
16. Савенкова В.Г. Правове регулювання банківських відносин в Україні та країнах-членах Європейського Союзу : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2018. 233 с.

References

1. Busel V.T. (2015). *Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy* [Large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language]. Kyiv ; Irpin : VTF «Perun» (in Ukrainian).
2. Shemshuchenko Yu.S. (ed.). (1999). *Zakonodavstvo* [Legislation]. *Yurydychna entsyklopediya: v 6 t.* Tom 2. Kyiv : Ukrainska entsyklopediia. Vol. 2 (in Ukrainian).
3. Orliuk O.P. (2003). *Finansove pravo : navchalnyi posibnyk* [Financial law : textbook]. Kyiv : Yurinkom Inter (in Ukrainian).

4. Panova L.V. (2020). Bankivski pravovidnosyny : pryvatno-pravovyi i publichno-pravovyi aspekt [Banking relations : private law and public law aspect]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriya : Yurysprudentsiya*, 46, 107-106 (in Ukrainian).
5. Maistrenko O.S., Hvozd, V. (ed.) (2020). Zakonodavcho-normatyvne rehuliuвання pytan finansovoi stabilnosti bankivskoi systemy [Legislative and normative regulation of financial stability of the banking system]. *Travnevi pravovi chytannia : Materialy I Vseukr. nauk.-prakt. konf. (m. Cherkasy, 7 travnia 2020 r.)*. Cherkasy : ChIPB imeni Heroiv Chornobylia NUTsZ Ukrainy (in Ukrainian).
6. Fuks N.A. (2015). Bankivska systema Ukrainy : pravovi aspekty stanovlennia ta rozvytku v suchasnykh umovakh [Banking system of Ukraine : legal aspects of formation and development in current conditions]. *Pravove rehuliuвання ekonomiky*, 15, 72–87 (in Ukrainian).
7. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy u spravi pro tлумachennia terminu «zakonodavstvo» [Decision of the Constitutional Court of Ukraine in the case of interpretation of the term «legislation»] vid 9 lypnia 1998 roku No. 12-rp/98. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v012p710-98#Text> (access date: 21.10.2021) [in Ukrainian].
8. Kostiuchenko O.A. (2003). Bankivske pravo : pidruchnyk [Banking law : textbook]. 3-ye vyd. Kyiv : A.S.K. (in Ukrainian).
9. Pro banky i bankivsku diialnist [On Banks and Banking] : Zakon Ukrainy vid 7 hrudnia 2000 roku No. 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (access date: 21.10.2021) [in Ukrainian].
10. Pro Natsionalnyi bank Ukrainy [On the National Bank of Ukraine] : Zakon Ukrainy vid 20 travnia 1999 roku No. 679-KhIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text> (access date: 21.10.2021) [in Ukrainian].
11. Drachevska O.O. (2021). Administratyvno-pravove rehuliuвання bankivskoi systemy v Ukraini [Administrative and Legal Regulation of the Banking System in Ukraine] : Candidate's thesis. Kyiv (in Ukrainian).
12. Mykhailov O.V., Kovalenko, T.V. (2020). Shchodo zahalnykh oznak dzherel bankivskoho prava [Regarding the general features of the sources of banking law]. Aktualni pytannia rozvytku pravovoi derzhavy v umovakh suchasnoho stanovlennia hromadianskoho suspilstva v Ukraini : Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (m. Kharkiv, 26–27 chervnia 2020 r.). Kharkiv : HO «Asotsiatsiia aspirantiv-yurystiv» (in Ukrainian).
13. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro zdiisnennia bankamy finansovoho monitorynhu [On approval of the Regulation on financial monitoring by banks] : Postanova Pravlinnia Natsionalnoho Banku Ukrainy vid 19 travnia 2020 roku No. 65. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0065500-20#Text> (access date: 21.10.2021) [in Ukrainian].
14. Zlatina N. (2016). Systema bankivskoho zakonodavstva [System of banking legislation]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Yurydychni nauky*, 1 (102), 44–47 (in Ukrainian).
15. Hetmantsev D.O., Shuklina, N.H. (2007). Bankivske pravo Ukrainy : navchalnyi posibnyk [Banking Law of Ukraine : textbook]. Kyiv : Tsentr uchbovoi literatury (in Ukrainian).
16. Savenkova V.H. (2018). Pravove rehuliuвання bankivskykh vidnosyn v Ukraini ta krainakh-chlenakh Yevropeiskoho Soiuzu [Legal regulation of banking relations in Ukraine and member states of the European Union] : Candidate's thesis. Kyiv (in Ukrainian).